

**DİYARBAKIR İLİNDEKİ SİĞİNMA EVLERİNDE BULUNAN KADINLARLA
GÖRÜŞME VE TESPİT RAPORU**

1986

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

**DİYARBAKIR İLİNDEKİ SİĞİNMA
EVLERİNDE BULANAN KADINLARLA**

GÖRÜŞME VE TESPİT RAPORU

**İHD DİYARBAKIR ŞUBESİ KADIN KOMİSYONU
2016**

DİYARBAKIR İLİNDEKİ SİĞİNMA EVLERİNDE BULUNAN KADINLARLA GÖRÜŞME VE TESPİT RAPORU

GİRİŞ

Şube Kadın komisyonumuzun sürdürdüğü faaliyetler kapsamında ve ortaya çıkan öneriler doğrultusunda, sığınma evlerinde yaşayan kadınların içerisinde bulunduğu yaşam alanlarına yönelik inceleme ve tespit çalışmalarında bulunulması kararı alınmıştır. Yönetim Kurulumuzun 12.01.2015 tarihli kararı doğrultusunda, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ile Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Sosyal Politikalar Daire Başkanlığı'na bağlı, Kadın sığınma evlerindeki kadınlarla görüşme isteğimiz talep edilmiş ve bu çerçevede ilgili yerlere gerekli olan izin dilekçeleri yazılmıştır.

AMAÇ

Türkiye'nin de taraf olduğu "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi" (İstanbul Sözleşmesi) ile 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi"ne dair kanun ile hüküm altına alınan, kadının her türlü ayrımcılık ve şiddetten korunması, kadının bedensel ve ruhsal bütünlüğünün korunması, bunun için gerekli tedbirlerin alınması ve böylece kadının insan haklarının korunmasının sağlanması amacıyla; alınan tedbirlerden biri olan kadın sığınma evlerinin kadınların ihtiyaçlarının karşılanması noktasında barınma, psikolojik, eğitsel, hukuki ve sosyal çalışma desteklerini kendileriyle görüşerek, bu hizmetin geleceğe yönelik geliştirilebilir yönlerini ortaklaşarak belirlemek ve katkı sunmaktır.

GÖRÜŞMELERDE BULUNANLAR

- Avukat Hatice DEMİR - İHD Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Üyesi
Avukat Gamze Yalçın - İHD Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Üyesi
PDR Uzmanı Nigar Kocaman- İHD Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Üyesi
Gülistan Yalçındağ Gençel - İHD Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Üyesi

FAALİYET SÜRECİ VE GÖRÜŞMELER

Gerek Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ve gerekse Aile ve sosyal Politikalar Bakanlığı'na yapılan her iki başvuru dilekçemize verilen cevapta, "Kadın konuk evlerinde verilen hizmetlerin özelliği ve gizliliği nedeniyle" talebimiz uygun görülmemekle reddedilmiştir. Dolayısıyla, Diyarbakır ili ŞÖNİM'e bağlı konuk evlerindeki kadınlarla görüşme alınamamıştır.

Ancak **Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Sosyal Politikalar Daire Başkanlığı** ile **Bağlar Belediyesi Kardelen Kadın Merkezine** yapılan resmi başvurular olumlu karşılanmıştır. Bu doğrultuda kadın konuk evleri yöneticilerinin uygun gördükleri yer ve zaman içerisinde, belirli aralıklar da 17 kadın ile aydınlatılmış onamları doğrultusunda birebir görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeciler; evli, evli-çocuklu ve bekar olmak üzere, 18 ila 36 yaş aralığında olan kadınlardan oluşmaktadır.

ŞÖNİM'lere bağlı konuk evlerinde kısa bir süre kalıp ayrılan kadınların kaldıkları sürece dair bildirimleri:

**DİYARBAKIR İLİNDEKİ SİĞİNMA EVLERİNDE BULUNAN KADINLARLA
GÖRÜŞME VE TESPİT RAPORU**

A Kadın: “Ağrı Konuk evinde rahat değildik, aşağı inip dolaptan bir şey alamıyorduk, çocuklarıma tuvaletteki suyu içiriyordum. Sonra Eskişehir Konuk evine geçtim. Kürt olduğum için kötü davranıyorlardı.”

B Kadın: “Bulduğum sığınma evinden Eskişehir Konuk evine gittim bana sadece Eskişehir’de yaşayanların burada kalabileceğini söylediler.”

C Kadın: “Bulduğum ildeki ŞÖNİM Konuk evinde beni kocamla barıştırmaya zorladılar.”

D Kadın: “Karakolda sıkıntı yaşadım, bana hakaret ettiler, ŞÖNİM’de yüzümdeki darp izinin sebebine inanmadılar, bana bağdılar, hakaret ettiler, zorla anneme verdiler.”

E Kadın: “Karakol aracılığıyla ŞÖNİM’e başvurduğum. Ailemle barışmak için baskı ettiler, sürekli beni sorguladılar.” şeklinde beyanda bulunmuşlardır.

ŞÖNİM’lere bağlı kadın sığınma evlerinde kalan ve yukarıda beyanlarına yer verilen görüşmeciler kadınlar, ŞÖNİM’den ayrıldıktan sonra kadın kurumları, siyasi parti ve tanıkları aracılığıyla yerel yönetimlere bağlı kadın sığınma evine yönlendirilmişlerdir.

Yerel Yönetimlere bağlı kadın sığınma evlerindeki kadınlarla yapılan görüşmelerde;

- 15 kadının kendine ait hiçbir gelirin olmadığı, bir kadının öğrenci olması nedeniyle burs aldığı, bir kadının ise babasından kalan maaş ile geçimini sağladığı tespit edilmiştir.
- Şiddet gören kadınlardan 13’ünün kadın kurumları, yerel yönetimlere bağlı birimler ve siyasi partilere ilk başvurusunu yaptığı, bu başvurular neticesinde ilgili birimler tarafından şiddet gören kadınların sığınaklara yönlendirildiği, dört görüşmeciler kadının ise ilk başvurusunu karakola yaptığı tespiti yapılmıştır.
- Karakola başvuran kadınlardan üçünün görevliler tarafından şiddet uygulayan aile veya eşinin yanına geri gönderilme konusunda baskıya maruz kaldıkları tespit edilmiştir.
- Bir kadın dışında diğer kadınların yasal hakları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, sığınaklarda ne kadar kalabileceklerine dair bilgilendirmenin yeterince yapılmadığı anlaşılmıştır.
- Kalma sürecinde; barınma, ısınma, kişisel bakım, temizlik ve sağlık ihtiyaçlarının yeterince karşılandığı ifade edilmiştir.
- Çocukların eğitim ve oyun faaliyetlerinin sosyal çalışanlar ve uzmanlarca yerine getirildiği, Sığınma evlerinin fiziki koşullarının oldukça yeterli olduğu ifade edilmiştir.
- İhtiyaç duydukları durumlarda psikolojik destek aldıkları ayrıca haftada bir gün periyodik olarak psikolog ile görüşme gerçekleştirdikleri ve kadınların ihtiyaçları doğrultusunda ilgili sağlık birimlerine yönlendirildikleri ifade edilmiştir.
- Kaldıkları süre içerisinde, kurum içi sosyal faaliyetlere katılabildikleri (Bilgisayar, Müzik ve El becerileri vb. kurslar) ifade edilmiştir.
- Bunların dışında, kendilerini bilinçlendirmeye yönelik eğitime çok ihtiyaç duyduklarını, konuk oldukları süreçte kendilerini güvende hissettiklerini belirtmişlerdir.

DİYARBAKIR İLİNDEKİ SİĞİNMA EVLERİNDE BULUNAN KADINLARLA GÖRÜŞME VE TESPİT RAPORU

- Görüşmeci kadınlardan 11'inin çalışmak istediği, 4 kadının can güvenliği riski nedeniyle çalışmak istemediği, birinin çalışıp çalışamayacağı konusunda bilgi sahibi olmadığı, birinin ise bu soruyu cevapsız bıraktığı görülmüştür.
- Görüşmeci kadınlardan çocuklu olanların eğitim yaşındaki çocuklarının kurumdaki görevliler eşliğinde okula götürüldüğü belirtilmiştir.
- Görüşmeci kadınların, aile ve arkadaşlarıyla görüşüp görüşmeyeceklerine kendilerinin karar verdikleri, görüşmek istedikleri zaman kurumun bu konuda gerekli kolaylığı sağladığı belirtilmiştir.
- Görüşmeci kadınlardan birinin sığınma evinin uyku saatlerine alışamama konusunda sıkıntı yaşadığı, birinin ortamın kalabalık olması ve çocuk gürültüsü nedeniyle ilk etapta ders çalışma imkanına sahip olmadığı zamanla bu duruma alıştığı, birinin ise günün her saatinde telefon görüşmesi yapamadığı için uyum konusunda zorlandığı tespit edilmiş, diğer kadınların ise uyum konusunda herhangi bir sorun yaşamadıkları tespit edilmiştir.
- Görüşmeci kadınlardan 5'nin gelecekle ilgili hiçbir fikir ve planının olmadığı, 12 kadının ise gelecekle ilgili plan ve beklentilerinin olduğu tespit edilmiştir.
- Görüşmeci kadınların talepleri arasında; şiddet uygulayanlara verilen cezaların caydırıcı olması gerektiği, devlet kurumlarına olan güvenin zedelendiği bunda da ŞÖNİM ve karakollarda zorla barıştırma girişimleri ve şiddet görülen yere geri gönderilme eğiliminin etkili olduğu, hukuksal sürecin çok ağır işlediği, kadınların başvuru süreçleri konusunda kamuoyunda yazılı, görsel ve benzeri araçlarla bilgilendirilmesi gerektiği, ayrıca eğitim ve iş olanaklarının sağlanması gerektiği, çocuklar açısından eğitimin sürekliliğinin sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.

TESPİT VE ÖNERİLER

1. Kadına yönelik şiddetin engellenmesi amacıyla, İstanbul Sözleşmesinin taraf devletlere yüklediği önleme, koruma, yürütme ve kadına yönelik şiddetle mücadele politikalarına yönelik ilgili çalışmalar tüm kadın ve sivil toplum örgütleriyle işbirliği içinde yapılmalı, kadınlar güçlendirilerek yapısal eşitsizliği sorgulayacak ve dönüştürecek, kadına yönelik ayrımcılığı ortadan kaldıracak çok yönlü politikalar belirlenerek hayata geçirilmelidir.
2. Kadın beyanı esas alınmalı, arabuluculuk gibi alternatif uyuşmazlık yöntemlerinin kadına yönelik şiddet vakalarında uygulanması yasağı getirilmelidir.
3. Kadının ilk başvurduğu karakollardaki kolluk görevlilerinin 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve -Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un" 36. Maddesi 2. Fıkrasına göre; özellikle Çocuğun ve Kadının İnsan Hakları ile Toplumsal Cinsiyet Eşitliği konusunda eğitim almış personellerden oluşması gerekmektedir.
4. Görüşmeci kadınlara yönelik, kendilerine destek hizmetleri sunan görevliler tarafından değer verilme duygusu, önemsenme, kadın olma ve kadın olarak belli haklara sahip olmaları gerektiği konusunda bilinçlendirilme çalışmaları kendilerine olan güvenlerini artıracaktır.
5. Kadınların sosyal, kültürel ve bilişsel gelişimleri için; eğitim, destek çalışmaları arttırılmalıdır.

DİYARBAKIR İLİNDEKİ SIĞINMA EVLERİNDE BULUNAN KADINLARLA GÖRÜŞME VE TESPİT RAPORU

6. Kadının, şiddet mağduru olması nedeniyle başvurduğu resmi makamlardaki görevliler, kadın iradesi dışında kadını zorlayarak ailesi ile görüştürme yönünde teşvik edici ya da arabulucu olmamalı, yapanlar hakkında gerekli yasal mekanizmalar işletilmelidir.
7. Şiddet mağduru kadının başvuracağı özel birimlerin (*psikolog, sosyal çalışmacı, hukukçu*) oluşturulmalı, şiddet uygulayan erkek veya aile bireyleriyle aynı ortama getirilmemelidir.
8. ŞÖNİM ve resmi kurumlarda çalışan görevliler, toplumsal cinsiyet eşitliği ve insan hakları alanında eğitim almış kişilerden oluşturulmalıdır. Kadınlara yönelik ayrımcı tutum sergileyen ve işlem yapan görevliler hakkında gerekli yasal işlemler yapılmalıdır.
9. Kadınların kendi hayatları hakkında söz sahibi olabilmeleri için çalışma imkanları sağlanmalı ve istihdam alanları yaratılmalıdır.
10. Kadın Sığınma Evlerinin kapasiteleri ihtiyaca cevap verecek yeterlilikte olması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
11. Kadınlara, kadın sığınma evlerinde kaldıkları süreçte ihtiyaç duydukları maddi destek sağlanmalıdır.
12. Kadına yönelik şiddet davalarında uygulanan “Rıza”, “Haksız Tahrik”, “İyi hal”, “saygın tutum” indirimi kaldırılmalı, yargı makamlarının pratikteki cezasızlık politikalarına son verilmelidir.

RAPORA EK

Kadının, kadın sığınma evinden ayrıldıktan sonraki izlenme sürecinde ise; yetkililerden aldığımız bilgiye göre:

Sığınma evlerinde bir izleme ve değerlendirme ekibinin mevcut olduğu, konuk olan kadının sığınma evinden çıktıktan sonra belli periyotlarda telefonla ya da yüz yüze görüşmeler aldıkları ve güvenlikleri ile ilgili tedbir çalışmalarını sürdürdüklerini ifade edilmiştir.

TEŞEKKÜR

Bu çalışma sırasında görüşme sorularının hazırlanmasında büyük katkısı olan, Psikolog Rahime HACIOĞLU (İHD Diyarbakır Şubesi Üyesi) ve Akademisyen Abdurrahim ÖZMEN'e (İHD Diyarbakır Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi) ayrıca teşekkürler.